

Význam svetového oceánu

Zrážky

Väčšina zrážok, čo spadnú na pevninu pochádzajú z oceánov a morí.

Vodná doprava

Podľa spôsobu pohybu vo vode je plavba

- hladinová – pohyb po hladine -plavidlá
- podhladinová – pohyb pod hladinou – ponorky a iné
- nadhladinová – pohyb tesne nad hladinou – vznášadlá, exohydrolety

Z pohľadu predmetu dopravy (nákladu alebo osôb) je lodná doprava.

- **osobná** – je to doprava osôb s cieľom linkového spojenia, rekreácie, alebo účelového zamerania,
- **nákladná** – je to doprava nákladu - tovaru, surovín, materiálu a pod. (90% svetového tovaru je prevážané loďou)
- **zmiešaná** - kombinácia osobnej a nákladnej lodnej dopravy, najmä v prípade prevozných lodí (kompy, trajekty),
- **špeciálna** – účelovo viazaná na použitie plavidiel ako pracovného nástroja (rybárske a rybárske lode, vojenské (najsilnejšie námorníctvo je americké, potom čínske, ruské, britské, japonské; obrovské možnosti vďaka lietadlovým lodiam, prístup skoro všade), záchranné, výskumné, káblkové lode, plávajúce doky, atď.)

Rybolov

Ryby a morské živočíchy **predstavujú značné množstvo potravy pre človeka**. Obsahujú vitamíny B a D, omega 3, železo, bielkoviny. Napomáhajú rozvoju mozgu, posilňujú kosti, srdce a imunitný systém. V oceáne žije cca 3 až 4 bilióny rýb, cca 35 000 druhov. Pri súčasnom tempe sa zásoby rýb v moriach vyčerpajú v roku 2048. Za rok 2019 bolo legálne ulovených 950 miliónov rýb. Najviac druhov morských rýb má k dispozícii Austrália, Indonézia a Brazília. Priemerný občan EÚ skonzumuje za rok 24 kg morských živočíchov. Viac ako 20% rýb je chytených ilegálne.

Ťažba nerastných surovín

V súčasnosti najvýznamnejšie suroviny vyťažené z mora sú **zemný plyn a ropa**. Ťažba prebieha pomocou podmorských vrtov najmä v zálivoch napr. Perzský, ale čoraz viac aj na otvorenom mori. S ťažbou však súvisí aj s **narúšaním morského dna a oceánskeho ekosystému**.

Ropa a zemný plyn nie sú jediné dôležité suroviny na dne oceánov. Ich dôležitosť rastie s ubúdajúcimi zásobami týchto surovín na povrchu. V šelfových baniach nájdeme **kamenné uhlie** (Anglicko, Japonsko), **železnú rudu** (Francúzsko, Kanada). Sedimenty plážových oblastí obsahujú minerály cínu (Thajsko), titánu (Mozambik), zirkónia, diamanty, zlato a platínu.

Ako dôležité suroviny sa javia aj **železo-mangánové konkrécie** (zhluky, agregáty anorganickej hmoty sekundárneho pôvodu tvoriace sa v hornine, ktorá ich obklopuje). Tieto zhluky obsahujú okrem oxidov železa a mangánu viacero cenných kovov ako meď, olovo, zinok, nikel, kobalt, molybdén. Vyskytujú sa ako guľky, hľúzy s váhou až 100 kg. Nachádzajú sa najmä v oceánoch (najväčšie zásoby Tichý oceán oblasť severnej geografickej šírky a 120 – 150° západnej geografickej dĺžky), ale aj plytších polohách (Biele a Karské more). Ťažba sa v tejto oblasti ešte len rozbieha kvôli neukončenému výskumu a finančnej náročnosti.

Významné nerastné bohatstvo sa skrýva aj v samotnej morskej vode. Práve z nej totiž získavame asi 90% brómu, 2/3 horčíka a 1/3 kuchynskej soli. **Odsolená morská voda** sa dá použiť na zavlažovanie, prípadne po úprave ako pitná voda. Je to síce finančne náročný proces, pre niektoré krajiny je však nevyhnutný.

Rekreácia

Jeden z **najobľúbenejších a najčastejších druhov rekreácie** je práve rekreácia pri mori. Veľké zisky pre prímorské štáty. Podporuje to **cestovný ruch** a reputáciu krajiny/mienku o nej. Najpopulárnejšie dovolenkové destinácie sú Turecko, Egypt, Chorvátsko, Taliansko, Španielsko, Grécko, Tunisko atď. **Morská voda má priaznivé účinky na zdravie človeka** a imunitný systém, rekreácia takisto pomáha aj po psychickej stránke. Pri plávaní alebo pobyte vo vode sa vylučujú z tela toxíny a pokožka je zdravšia. Pomáha cirkulácii krvi, môže pomôcť zvrátiť negatívne následky stresu, nevhodnej stravy a environmentálnych ťažkostí. Môže veľmi účinne zmierniť príznaky ochorení, ako je chrípka, bronchitída a prechladenie. Napomáha spánku. Urýchľuje hojenie rán a rezných poranení. Zlepšuje kvalitu vlasov, odstraňuje lupiny, mastnotu a chemikálie.

So všetkými spôsobmi využitia úzko súvisí aj **znečistenie oceána a morí**. V súčasnosti je to **environmentálny globálny problém**, ktorý sa ťažko rieši. Existujú organizácie, ktoré sa znečistenie snažia zmierniť, a tak predísť ekologickej katastrofe. 90% nájdeného odpadu na plážach tvorí plast. Môže dôjsť k vyhynutiu morských živočíchov, a tým narušeniu celosvetového ekosystému. Následky by boli viditeľné aj na prírodných podmienkach na pevnine, kvôli absencii veľkej časti zrážok. K oceánu a prírode celkovo preto treba pristupovať s úctou a opatrne. O pár rokov alebo desaťročí už možno nebude môcť vzniknúť projekt o oceáne podobný tomu nášmu ...